

Результати аналізу сучасних тенденцій розвитку систем управління охороною праці (СУОП), які спостерігаються в світі, показують, що багато країн пов'язує економічні показники діяльності підприємств з охороною праці. Досвід північноамериканських країн свідчить, що кожний долар, спрямований на поліпшення умов і забезпечення охорони праці на виробництві, дає прибуток у розмірі близько 2,6 доларів.

Різноманітність підходів, щодо оцінки економічної ефективності профілактичної діяльності в охороні праці дозволяє підприємцям обрати найбільш прийнятний для них варіант. Виділяється щонайменше три підходи стосовно можливості та необхідності оцінок ефективності в охороні праці:

- перший з них полягає в тому, що профілактичні заходи мають бути прибутковими (принаймні, не збитковими);
- другий підхід, навпаки, заперечує можливість економічної оцінки заходів з охорони праці взагалі;
- третій підхід, найбільш реальний, полягає у тому, що певні заходи можуть приносити економічну віддачу та її можна визначити, але і можливі заходи однозначно не вигідні.

На фармацевтичних підприємствах (ФП) для економічної оцінки ефективності роботи СУОП доцільно порівнювати показники працезахоронної діяльності з плановими даними, показниками минулих періодів, з показниками підприємств-зразків, визначати позитивний і негативний вплив різних факторів на показники, що вивчаються, досліджувати причини їх змін, надавати висновки і пропозиції щодо подальшого розвитку охорони праці. Необхідність здійснення економічної оцінки охорони праці на ФП обумовлено також встановленням зв'язку працезахоронних витрат з фінансовими результатами виробництва з метою визначення доцільності та ефективності витрат на охорону праці.

Таким чином, належне функціонування СУОП на ФП призводить до збільшення фонду робочого часу, зменшується плинність кадрів, зменшуються витрати на пільги та компенсації за несприятливі умови праці, що пов'язані з виробничим травматизмом тощо, а його економічна оцінка дозволить визначити ефективність витрат працезахоронного призначення та виявити резерви поліпшення стану умов і охорони праці.

ДОСЛІДЖЕННЯ РОЛІ ФАРМАЦЕВТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНОГО ПАРТНЕРСТВА УКРАЇНИ

Котвіцька А. А., Вороніна О. М., Кубарева І. В.

Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

За сучасних умов розвитку соціально-економічних відносин в суспільстві збільшується потреба у підвищенні рівня якості життя населення, що відображається в національних соціальних стандартах. На практиці для економічно розвинених країн характерне функціонування ефективної роботи системи соціального партнерства. Не зважаючи на те, що Україна на сьогодні знаходиться у стані соціальних суперечностей, країна має намір щодо досягнення громадянської злагоди в суспільстві шляхом узгодження соціально-економічних інтересів зацікавлених сторін, що можливо тільки за допомогою злагодженої роботи системи соціального партнерства.

Фармацевтичний сектор соціально значущою ланкою народного господарства України та здійснює вплив на підвищення соціальних показників рівня якості життя населення країни, що закріплено у Концепції розвитку фармацевтичного сектору галузі охорони здоров'я України на 2011 - 2020 роки. Вітчизняні фармацевтичні підприємства-виробники приймають участь у державній системі соціального партнерства, впроваджуючи в практичну діяльність різноманітні соціальні програми, які спрямовані на

підвищення добробуту співробітників підприємств та суспільства в цілому.

З огляду на зазначене, метою нашого дослідження стало визначення ролі фармацевтичних організацій в системі соціального партнерства України. У роботі нами використано методи наукового узагальнення, системного підходу та аналізу.

Як свідчить світовий досвід, соціальне партнерство є одним із головних заходів вирішення протиріч в суспільстві, оскільки, саме ефективне функціонування державної системи соціального партнерства забезпечує баланс інтересів між найманими робітниками, підприємцями і владою на користь усього суспільства.

Загальна система соціального партнерства реалізується за принципами біпартизму та трипартизму. В Україні дана система розвивається на тристоронній основі, але, на жаль, достньо повільно, що перш за все обумовлено політичними та соціально-економічними факторами.

Аналіз наукових праць дозволяє визначити три рівня здійснення соціального партнерства: загальнодержавний, галузевий або регіональний та безпосередньо рівень організації. Державу представляє Кабінет Міністрів України, інтереси роботодавців представляє Федерація роботодавців України, а інтереси найманих працівників - Федерація професійних спілок України (ФПУ).

Практична реалізація соціального партнерства здійснюється через систему взаємних консультацій, переговорів, угод на державному, галузевому і територіальному рівнях. На рівні підприємств укладаються колективні договори, індивідуальні трудові контракти між роботодавцем та працівником, а також функціонує система вирішення трудових спорів, узгодження й захисту інтересів сторін.

Правовою основою соціального партнерства в Україні є національні законодавчі та нормативні акти, які регулюють соціально-трудові відносини. Основні завдання та принципи соціального партнерства визначено у проекті Закону України «Про соціальне партнерство». На теперішній час функціонування державної системи соціального партнерства забезпечує прийнятий 23 грудня 2010 року Закон України «Про соціальний діалог в Україні».

Аналізуючи соціальну діяльність фармацевтичних організацій, слід відмітити, що вони приймають активну участь у системі соціального партнерства та несуть соціальну відповідальність перед робітниками, суспільством та державою. Так, інтереси робітників фармацевтичної галузі повинні захищати профспілки, які виступають соціальними інститутами суспільства, але серед молоді інтерес до членства в профспілках є на сьогодні, на жаль, невисоким.

Більшість крупних вітчизняних фармацевтичних підприємств розміщують інформацію щодо власної соціальної діяльності на сайтах, що позитивно впливає на імідж організації та підвищує їх роль у державній системі соціального партнерства.

Також кожного року проводиться прес-конференція присвячена Дню соціального партнерства (Community Partnership Day), яку організовано Спілкою громадських організацій «Всеукраїнська асоціація захисту прав пацієнтів» Здоров'я нації» за підтримки представництва крупної зарубіжної фармацевтичної компанії в нашій країні. Ця прес-конференція є прикладом успішного соціального партнерства та передбачає проведення фармацевтичними компаніями різних благодійних акцій, спрямованих в тому числі і на поліпшення роботи системи охорони здоров'я України.

Необхідно зазначити, що саме на принципах соціального партнерства засновані спільні соціальні програми і проекти, що базуються на партнерстві фармацевтичних компаній, держави і громадських організацій. Так, фармацевтичні підприємства-виробники організовують та беруть участь у допомозі дитячим будинкам України. Благодійну акцію допомоги дітям дитячих будинків організовано за участю багатьох українських аптечних закладів, від найбільших до невеликих - аптек та аптечних мереж. Результатом акції є

перерахування зібраних коштів на потреби 16 дитячих будинків України.

Також одним із прикладів успішного соціального партнерства є участь однієї з зарубіжних фармацевтичних компаній у програмі соціального партнерства щодо підтримки людей з синдромом Дауна в Україні, яка зосереджена на поглибленні взаємодії для розширення прав, поліпшення якості медичного супроводу таких людей і рівня їх життя.

Не викликає сумнівів, що подальший розвиток державної системи соціального партнерства є пріоритетним напрямом діяльності вітчизняного фармацевтичного сектору. У рамках розвитку зазначеної концепції зростає зацікавленість до напряму наукових досліджень, якими займається соціальна фармація, оскільки у світовій практиці підвищуються соціальні вимоги до виробництва ліків, фармацевтичного забезпечення населення та покращення системи просування лікарських препаратів від виробника до споживача.

Підвищений інтерес до соціальної фармації, як наукової та навчальної дисципліни, потребує використання якісно нового підходу до системи освіти фармацевтичних кадрів, що реалізується через зміни в змісті навчальних планів підготовки студентів фармацевтичного профілю, що обумовлює більш глибоке вивчення соціально спрямованих дисциплін. Сучасні фармацевтичні кадри повинні забезпечити ефективність функціонування державної системи соціального партнерства, яка реалізується в тому числі за участю фармацевтичних організацій.

Таким чином, можна стверджувати, що роль фармацевтичних організацій у системі соціального партнерства держави є значною та базується на реалізації спільних соціальних проєктів, мотивації різних організацій фармацевтичної галузі до участі у соціальних програмах, формуванні заходів щодо підвищення проінформованості широких мас суспільства про соціальне партнерство. Для подальшого вдосконалення системи соціального партнерства в Україні необхідним, на нашу думку, є залучення до партнерських відносин підприємств різних галузей економіки країни, соціальних організацій та соціальних груп, які на даний час не задіяні в реалізації соціальних програм держави. Необхідно вдосконалити законодавчу базу з питань соціального партнерства й також соціально-трудова відносин з метою приведення їх у відповідність нормам міжнародного права. Саме держава, на нашу думку, повинна бути зацікавлена у вирішенні питань соціально-економічного розвитку країни, створенню атмосфери співробітництва, довіри й соціальної відповідальності.

РОЛЬ ТОВАРНОЇ ПОЛІТИКИ В РОЗВИТКУ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА ЗА РИНКОВИХ УМОВ

Самборський О. С., Слободянюк М. М.^{*}, Самборська М. І.^{**}

Івано-Франківський національний медичний університет, м. Івано-Франківськ, Україна

^{*}Національний фармацевтичний університет, м. Харків, Україна

^{**}ТОВ аптека «Центорія», м. Івано-Франківськ, Україна

Вступ. В умовах інтенсивного розвитку ринку фармацевтичного підприємства (ФП) все більшу роль набуває маркетингова товарна політика (МТП), основним завданням якої є створення доступних, високоефективних й безпечних лікарських засобів (ЛЗ) новітніх поколінь та управління їх життєвим циклом, формування і підтримки високої конкурентоспроможності, гарантії якості та створення сильної та стійкої лояльності споживачів.

Метою роботи стало виокремлення сучасних складових товарної політики в розвитку ФП за ринкових умов.

Методи дослідження – сучасні методи наукових досліджень.

Результати дослідження. Маркетингова товарна політика ФП – це комплекс заходів